

Kun linjauksissa on tarve suurempaan päivitykseen - käytännön kokemuksia

3.3.2022, Päihdelääketieteen päivät, Helsinki

LL Jasu Meri, Addiktum Oy – Porin perusturva

jasu.meri@porinperusturva.fi - jasu.meri@addiktum.fi

Kuka?

- ▶ LL Turun Yliopisto 2014
- ▶ Yleislääketieteen erikoistuva, Turun Yliopisto
- ▶ Päihdelääketieteen erityispätevyysohjelma
- ▶ 12/2016 lähtien Addiktum Oy
 - ▶ Porvoon päihdekliniikka
 - ▶ Porin A-kliniikka 12/2016 alkaen
- ▶ Osa-aikainen virka Härkätien tk
- ▶ Sidonnaisuudet: luentopalkkio NovoNordisk

Porin A-klinikka

- ▶ Osa Porin perusturvaa, psykososiaalisten palveluiden vastuualuetta
- ▶ Väestöpohja noin 100 000 asukasta
- ▶ Toimipiste Maantiekadulla, kaupungin-sairaalan kupeessa
- ▶ Nykyään 2 lääkäriä lähi- ja etävastaanotoilla, 30 h/vko (sic!), osa työajasta jaettu Katkaisuhoidoasemalle
- ▶ Esimies, 4 sairaanhoitajaa (päivystys- ja ajanvarausvastaanotto, korvaushoito), 4 sosiaaliterapeuttia, lähihoitaja, toimistotyöntekijä
- ▶ Vastuualueet: opioidikorvaushoito, riippuvuus- ja mielenterveysongelmat, päihdekuntoutus
- ▶ Katkaisuhoidoasema ja Kuntoutusyksikkö - KELAn hyväksymä päihdekuntoutuslaitos
 - ▶ Sairaanhoitajia, lähihoitajia, sosiaaliterapeutteja
 - ▶ Osasto-, päivä- ja avomuotoista kuntoutusta

Satakunnan Kansa

2016 - Porilaista päihdetyötä

- ▶ Matalan kynnyksen palvelua
- ▶ Historiallisesti varsin omillaan toimiva yksikkö
 - ▶ Itsenäinen – eristäytynyt?
 - ▶ Ylikuormitettu, hankalasti hallittava työmäärä
- ▶ Yhden lääkärin toimipiste – hoitolinjoista niukasti keskustelua?
- ▶ Eläköityminen 2016 – yksikkö ilman omaa lääkärinä ½ vuotta
 - ▶ 12/2016 vaatimustasona SV-numero ja pulssi
- ▶ Hieman pohjatyötä kollegoilta Mikkonen ja Kero
- ▶ Kartoitusta – potilaiden asioita hoidetaan reseptien loppuessa, taustatietoa hoitajilta
- ▶ Korvaushoidossa 35 – 40 asiakasta

2017 - Totuus valkenee

- ▶ Aiemmat hoitolinjaukset tulevat ilmi
- ▶ Hoitosuunnitelmat ja kirjaukset niukkoja
 - ▶ Todettu ongelma, aloitettu "lääkkeet"
 - ▶ Usein aluksi vähemmän, sitten pyynnöstä lisäten, ei vaikutusarvioita tai kontroleja
- ▶ PKV-lääkekeskeisyys
 - ▶ Valtava määrä bentsodiatsepiineja aktiivisessa huume/alkoholiriippuvuudessa (tai ilman sen arviota) yleensä päällekkäin – Diapam 10 mg 1 x 3 + Tenox 20 mg x 2, joskus kolmas lisäksi
 - ▶ Lyricaa, Dormicumia (myös i.v huumeriippuvuudessa)
 - ▶ Temgesiciä avohoitoon yli 100 asiakkaalle, lisäksi Norspan noin 20 asiakkaalle
- ▶ Päihteiden käyttöä ja vieroitusta arvioitu niukasti, tai tunnetussa, aktiivisessa riippuvuudessa asiaan ei (riittävästi) puututtu
- ▶ Vuoropuhelu muiden toimijoiden kanssa hyvin niukkaa

2018 - Hoitolinjauksia

- ▶ Aiempien asiakkaiden kattavat arviot edistyvät
- ▶ Diagnoosien arviointia ja tarkentamista, lääkelinjausten kyseenalaistamista
 - ▶ Aiemman lääkärin "leima" tekee purkamisesta valtavasti vaikeampaa
- ▶ Lääkevieroitusten alustaminen ja toteutus, yleensä vähittäin
- ▶ Objektivistä näyttöä: seulat, labrat
- ▶ Osa asiakkaista katoaa yksityiselle, kun lääkkeet kyseenalaistetaan
- ▶ Korvaushoidon lopettamisia uusien linjausten myötä, jää n. 30 asiakasta
- ▶ "Porin ***kin lääkäri"
- ▶ Osa henkilökunnasta vaihtuu

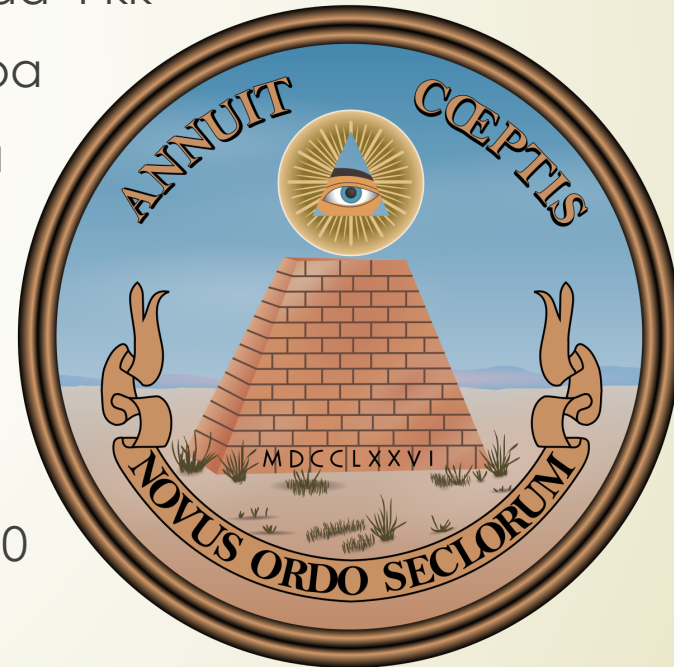
2019–20 - A New Hope

- Hoitokäytännöt muotoutuvat vähittäin
 - Keskustelulähtöinen malli lääkekeskeisen tilalle
 - Terapiakäyntien parempi vaikuttavuus, kun lääkehoidoilla ei viedä niiltä pohjaa
 - Tiimikeskeisyys vahvistuu – yhteinen näkemys
- A-klinikan maineen muutos
 - PKV-lääkkeitä ei enää kysellä aiempaan tapaan
 - Päästään nopeammin "asiaan"
 - Lääkekeskeisyyden aiemmin karkottamat hakeutuvat herkemmin hoitoon
 - Korvaushoidon potilasmäärät kasvavat vähitellen – 2020 noin 60 asiakasta
- Yhteistyötä tehostetaan mm. lastensuojeluun, sairaalaan, terveyskeskukseen hakeutumalla tiimeihin, konsultoiden ja kouluttaen
- Yksityisellä lääkärit menettävät oikeuksia – asiakkaat palaavat

Korvaushoidon New World Order

- Korvaushoidossa vähittäiset sääntö – ja käytäntömuutokset
- Aluksi (2017) ruuvia kireämmälle – hoitolinjojen tarkastelua ja kyseenalaistamista, hoitoon hakeutuessa arviojakso ad 4 kk
- PKV-lääkevieroituksia, lopetukset ennen korvaushoitoa
- Kokemuksen ja näkemyksen vahvistuessa säännöissä ja käytännöissä voidaan toteuttaa harkintaa
- Omahoitajamalli, keskustelu keskiöön
- 2019 – Buvidal-hoidot ensimmäisten joukossa
 - Kesällä 2019 kotilääkkeistä luopuminen
- Asiakkaiden määrä kasvaa tasaisesti – 2021 vajaa 100
- Korvaushoidon maine ja tavoitavuus vahvistuu
 - Yhä nuorempia asiakkaita, toisaalta pitkään käyttäneitä

2022 - Hyväksyttävää päihdetyötä?

- ▶ Huomattava asiakasmäärien kasvu korvaushoidossa, yhä enemmän vaikuttavia keskustelukäyntejä samoilla henkilöresursseilla
 - ▶ Samansuuntaiset näkemykset hoitolinjoista, työntekijät tukevat toistensa työtä
 - ▶ Lääkejaon optimointi, aika sinne missä sitä tarvitaan, niukasti "käyntijaksoja"
- ▶ Useimmat kokevat henkilökunnan luotettavana, salailutarve vähäisempää
 - ▶ Myös kotilääkkeiden lopettamiseen liittyvä asia, vähemmän menetettävää
- ▶ Hoitajien osaaminen ja rohkeus päätöksentekoon
- ▶ Hoitosuhteet aloitetaan melko nopeasti, korvaushoitoon ei jonoja
- ▶ Muuttunut maine tuo toipumisorientoituneita
- ▶ DKT, uniryhmät, omaistyöskentely, vertaistuki...
- ▶ "Oot sä ihan ok tyyppi"

Tilastokatsaus

- ▶ Kelasto (Satakunta, kaikki lääkärin):
 - ▶ Diatsepaamin osalta 2015 – 2019 KELA-kustannukset karkeasti puolittuivat
 - ▶ 2019 – 2021 vielä 13 % laskua
 - ▶ Oksatsepaamin KELA-kustannuksissa ei mainittavaa muutosta 2015 – 2021
 - ▶ Alpratsolaamin osalta 2015 – 2019 42 % lasku
 - ▶ 2019 – 2021 vielä 16 % laskua
 - ▶ Myös tsolpideemissa 2015 – 2019 33 % laskua
- ▶ Kertonee myös laajemmasta hoitokäytäntöjen muutoksesta

Should you avoid using misleading data visualisation just to support your argument?

YES

50%

Answers
Other than
'Yes'

50%

Opittua

- ▶ Kaikenlaiseen sitä suostuu, kun ei paremmin tiedä
- ▶ Tiimin yhteinen usko, tai sen löytyminen on oleellista
 - ▶ Avoimuus, keskusteleva asenne, vähittäiset muutokset
- ▶ Joskus systeemi pitää rikkoa, jotta sen voi korjata – johdolta luottamusta
- ▶ "Trust the process", luota itseesi
 - ▶ Usein kuin seinälle puhuisi, mutta aina jotain pysyy
 - ▶ Haukkujen ja kyseenalaistamisen sietäminen – osaava taustatuki vahvistaa itsetuottamusta
 - ▶ Yhteiset näkemykset muussa hoitojärjestelmässä – pyri vuoropuheluun muiden toimijoiden kanssa
- ▶ Työ on opettanut paljon päihde- ja mielenterveysongelmista
 - ▶ Tämä ei ole hyvä – mikä on hyvä (hoitosuositukset ovat hyvä alku)
 - ▶ Miksi se olisi parempi – miten se sopii tähän tilanteeseen
- ▶ Valmistaa ei tule, mutta helpommaksi muuttuu

